

Metodologia evaluării principalilor factori care influențează creșterea eficienței muncii în unitățile I.A.S. și S.M.A., din județul Vaslui

María Fulea, Maria Băcănaru, Carmen Furtună

Centrul de cercetări sociologice—București

Macroprocesele economice, proprii agriculturii de stat, printre care se remarcă, extinderea progresului tehnico-științific, modernizarea producției, proliferarea și specializarea optimă a unităților productive, perfecționarea structurilor organizatorice, reclamă în mod direct și indispensabil stabilitatea forței de muncă, formarea profesională a acestora în deplină concordanță cu caracteristicile tehnice ale procesului productiv și în special acoperirea integrală a lucrărilor agricole cu forța de muncă permanentizată.

Forța de muncă din agricultura de stat, privită în ansamblu, se deosebește de forța de muncă, sau mai corect spus, de resursele de muncă utilizate în procesul de producție din agricultura cooperatistă prin : a. mod de recrutare și utilizare ; b. caracteristici profesionale ; c. caracteristici demografice ; d. statut social.

În general, în unitățile din agricultura de stat recrutarea forței de muncă se realizează în mod organizat, iar aceasta se permanentizează la nivelul microformațiilor de muncă în funcție de necesitățile producției. Aspectele formale ale utilizării în producție sînt identice cu cele ale celorlalte ramuri ale producției materiale, evident cu diferențierile imprimate de condițiile de muncă din agricultură, cu gradul înzestrării tehnice a muncii și, implicit, cu specificul profesiogramelor. Forța de muncă din agricultura de stat este în general calificată și specializată în raport cu resursele de muncă utilizate în cooperativa agricolă. Sub raportul statutului demografic, analizînd piramida vîrstelor în corelație cu structura pe sexe, la nivel global se constată un proces de întinerire și de creștere substanțială a coeficientului de masculinizare a forței de muncă în comparație cu resursele umane din cooperativele agricole. Statutul social al muncitorilor din agricultura de stat este superior statutului social al cooperatorilor, datorită nivelului de instrucție, formării profesionale, sistemului de muncă și de cointeresare materială directă și indirectă, gradului de tehnicitate a muncii — permanentizării personalului de execuție — sistemului de organizare a muncii, rangului agriculturii de stat etc.

Dezvoltarea unei agriculturi moderne, intensive și specializate de mare randament reclamă, pe lângă asigurarea cu cadre calificate al căror nivel profesional să coincidă deplin cu caracteristicilor de tehnicizare a producției, utilizarea rațională și eficientă a forței de muncă la toate nivelurile organigramei.

În condițiile revoluției tehnico-științifice sporește, într-o proporție tot mai accentuată, rolul resurselor de muncă, al calificării acestora, al perfecționării metodelor de utilizare în procesul de producție asupra incidenței creșterii economice și sociale. Investițiile în factorul uman, acumularea calificărilor corespunzătoare cerințelor producției moderne determină în agricultura de stat obținerea unor rezultate superioare pe linia eficienței economice a producției și a eficienței sociale a muncii.

I. Utilizarea rațională a forței de muncă și creșterea eficienței activității de producție

Utilizarea rațională a forței de muncă presupune perfecționarea factorilor care vizează

X_1 sistemul de muncă și de retribuire;

X_2 relațiile de muncă;

X_3 integrarea economică și socială;

X_4 eficiența întregii activități.

Utilizarea eficientă a forței de muncă presupune corelațiile:

X_1 Corelația dintre numărul mediu scriptic anual al personalului, în special al muncitorilor din activitatea de bază și gradul de extindere și aplicabilitate ale elementelor de progres tehnic și științific la nivelul organizării;

X_2 Ritmul mediu de creștere a producției agricole să devanseze ritmul mediu de creștere a forței de muncă;

X_3 Ritmul mediu de creștere a producției nete să fie superior ritmului de creștere al cheltuielilor de producție;

X_4 Ritmul mediu de creștere a producției agricole să fie mai accentuat decât ritmul mediu de creștere a înzestrării tehnice a muncii cu fonduri fixe productive;

X_5 Coeficientul de utilizare a fondurilor fixe productive să crească într-o măsură mai lentă în comparație cu valoarea producției agricole;

X_6 Proporția și ritmul de creștere a producției agricole să fie superioare fondului de timp profesional productiv;

X_7 Ritmul de creștere a productivității muncii în expresie valorică, conventional-natură și determinată de înzestrarea tehnică a muncii cu fonduri fixe productive să devanseze ritmul de creștere a personalului total și al muncitorilor;

X_8 Influența productivității muncii în sporul producției globale și nete să fie superioară influenței creșterii numărului de personal;

X_9 Ritmul și proporția creșterii cheltuielilor cu munca materializată să devanseze ritmul și proporția creșterii cheltuielilor cu munca vie.

Estimarea, evident parțială a acestor factori și corelații s-a realizat la nivelul a trei tipuri de unități: I.A.S. și S.M.A., aparținând proprietății de stat și Asociațiilor economice intercooperatiste cu profil agricol, caracterizând relații de producție și de repartitie din agricultura cooperatistă, dar cu grad de tehnicitate și structură organizatorică, care tind spre agricultura de stat.

Cercetarea, vizind utilizarea rațională a forței de muncă, s-a desfășurat în 1976, în I.A.S. și S.M.A. din județul Vaslui căutind să evalueze corelația principalilor indicatori care influențează eficiența economică și implicit socială a activității, prin sistemul analizei de varianță și corelaționale.

Tabelul nr. 1

Analiză de varianță la I.A.S. județul Vaslui (1976)*

Indicatorii	Abateră standard	Coeficient de varianță
1 Producția globală (*)	23,26	44,73
2 Producția netă (*)	10,77	51,28
3 Cheltuieli de producție (*)	11,92	29,80
4 Muncitori	300,53	53,28
5 Fonduri fixe	22,56	40,28
6 Venituri (*)	21,95	34,30

$$* \text{ Coeficient de varianță: } \frac{\sigma}{X} \cdot 100$$

O varianță mai accentuată se constată la indicatorul număr mediu scriptic anual al muncitorilor, producția netă și producția globală. Dispersia, abaterea standard și coeficientul de varianță se mențin relativ reduse la factorul cheltuieli de producție. În orice caz se observă un grad destul de mare al împrăștierii și al abaterii de la medie a tuturor factorilor estimați.

indicind, în ultimă analiză, existența în teritoriul acestui județ, a I.A.S. cu diferite grade de consolidare economică și socială. Influențele reciproce ale factorilor perechi au fost estimate prin sistemul coeficientului de corelație r .

I Corelația dintre numărul mediu scriptic anual al muncitorilor (x) și producția netă (y)

$$r = 0,9714$$

II Corelația dintre venituri (x) și cheltuieli materiale de producție (y)

$$r = 0,9474$$

III Corelația dintre producția globală și cheltuielile materiale de producție (y)

$$r = 0,9369$$

IV Corelația dintre producția globală (x) și fondurile fixe productive (y)

$$r = 0,8496$$

V Corelația dintre numărul mediu scriptic anual al muncitorilor (x) și producția globală (y)

$$r = 0,4168$$

VI Corelația dintre producția globală la 100 ha teren agricol (x) și producția marfă la 100 ha teren agricol (y)

$$r = 0,9998$$

VII Corelația dintre producția globală la 1000 lei fonduri fixe (x) și producția marfă la 1000 lei fonduri fixe (y)

$$r = 0,9800$$

VIII Corelația dintre producția marfă la 1000 lei fonduri fixe (x) și cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă (y)

Cu excepția corelației de la punctul V, se constată o strinsă dependență între factori, o influență reciprocă a acestora. Corelația factorilor estimați caracterizează cele mai importante fenomene ale activității de producție a întreprinderilor agricole de stat din județul Vaslui și anume: eficiența muncii, eficiența economică a producției, rentabilitatea unităților, dependența dintre rezultatele muncii sub impactul progresului tehnico-științific, cuantificat prin înzestrarea tehnică a muncii.

Eficiența muncii în S.M.A. datorită specificului activității din aceste unități ale agriculturii socialiste de stat, se estimează în funcție de volumul lucrărilor agricole, de valoarea lucrărilor în corelație cu suprafața arabilă mecanizabilă, și efectiv, cu suprafața pe care S.M.A. a lucrat, cu gradul de înzestrare tehnică și, în final, în raport cu timpul consumat în mod productiv.

Pentru a identifica principalii factori care influențează creșterea eficienței muncii în S. M. A din județul Vaslui, am efectuat inițial, o analiză dispersională și de varianță.

Tabelul nr. 2

Factori	Abaterrea standard	Coeficient de varianță
Numărul mediu scriptic anual al muncitorilor	28,74	22,81
Numărul mediu scriptic anual de tractoare convenționale (15 C.P.)	147,87	61,35
Suprafața pe care S.M.A. a efectuat lucrări — ha (*)	3,16	39,50
Valoarea lucrărilor efectuate (**)	3,32	47,43
Fonduri fixe productive (**)	5,00	41,67

* Calculat pentru cifre estimate în mil ha.

** Calculat pentru cifre în milioane lei.

$$r = \frac{\sum x y}{\sqrt{x^2 \cdot y^2}}$$

O abatere medie pătratică mare și un coeficient de varianță ridicat înregistrează factorul număr mediu scriptic anual de tractoare convenționale (15 C.P.). Cea mai redusă varianță înregistrează factorul număr mediu scriptic anual al muncitorilor și suprafața pe care S.M.A. au efectuat lucrări. Dispersia, abaterea medie pătratică și coeficientul de varianță atestă existența, în cadrul celor 26 de S.M.A. de pe raza de activitate a județului Vaslui, a unităților de diferite dimensiuni cu diferite grade de dezvoltare. Dealtfel, în funcție de suprafața mecanizabilă se alocă parcul de tractoare și mașini agricole, volumul fondurilor fixe productive, se recrutează forța de muncă etc. Cele 26 de S.M.A. deserveșc 123 de C.A.P. concentrate în 71 comune, iar de gradul de comasare a satelor și unităților cooperatiste, de configurația terenului, depinde în mare măsură dimensiunea S.M.A. Cu alte cuvinte, practic efectiv, dimensiunea suprafeței este diferențiată de la o unitate la alta, deci mărirea unei stațiuni de mecanizare a agriculturii S.M.A. prezintă, în același timp, importante diferențieri în ceea ce privește efectivul forței de muncă repartizat pe categorii profesionale.

Analiza eficienței întregii activități presupune o strinsă legătură de tip cauzal între fondurile fixe și volumul lucrărilor efectuate de S.M.A. Pentru a demonstra această interdependență am corelat cele două variabile la S.M.A. din județul Vaslui :

a. fonduri fixe (x); b. volumul lucrărilor efectuate (y).

Se constată o corelație strinsă între fondurile fixe și volumul lucrărilor efectuate de S.M.A. Eficiența muncii este determinată într-o foarte mare măsură, mai ales în S.M.A. de înzestrare tehnică a muncii, de volumul fondurilor fixe ce revine pe un lucrător din activitatea de bază, de valoarea fondurilor fixe ce revine pe unitatea valorică a lucrărilor efectuate de S.M.A. și, în final, de coeficientul de utilizare a fondurilor fixe, inclusiv de capacitatea profesională a grupului de execuție și a celui de conducere, de climatul psihosocial.

Ulterior ne-am oprit asupra dependențelor cauzale dintre principalii factori care influențează creșterea productivității muncii, eficiența muncii și a producției la Asociațiile intercooperatiste din județul Vaslui.

I. Corelația dintre efectivul personalului (x) și producția globală (y)

$$r = 0,9219$$

II. Corelația dintre producția globală (x) și fondurile fixe (y)

$$r = 0,9294$$

III. Corelația dintre producția globală (x) și cheltuielile materiale (y)

$$r = 0,9845$$

Estimarea coeficienților de regresie pentru cele trei tipuri de corelații

I. Efectivul personalului (x) $b_x = 4,5101$

II. Fonduri fixe (y) $b_y = 1,0166$

III. Cheltuieli materiale (y) $b_y = 1,0700$

Analiza coeficienților de regresie evidențiază valori superioare, deci influențe mai mari, ale factorului uman, cheltuielii materiale și înzestrare tehnică.

În concluzie, se manifestă o strinsă dependență (în special în I.A.S. și S.M.A.) între forța de muncă și rezultatele muncii, între producția globală și înzestrarea tehnică a muncii cu fonduri fixe, între producția globală și cheltuielile materiale, influență reciprocă între utilizarea rațională a forței de muncă și eficiența întregii activități.

Utilizarea eficientă a forței de muncă este dependentă de nivelul și ritmul integrării profesionale a acesteia, de reducerea ratei fluctuației, de crearea unui climat social favorabil.